

Etisk kod gör folk av fula fiskar

B2B-direktörer kan i stor utsträckning strunta i etiketten – annat avgör framgången. Etikmärkning kan göra dem till bättre samhällsmedborgare, anser Oglivys Peter Sundström.

DET GODA BOLAGET

I Sverige är "corporate citizenship" ett nytt och luddigt begrepp. Många företag saknar en genomtänkt strategi i sin kommunikation och organisation. De kan skänka pengar till välgörenhet externt samtidigt som de internt för en usel personalpolitik.

Företag som handlar med andra företag, B2B-bolag, behöver i praktiken inte ta hänsyn till externt samhällsansvar på samma sätt som konsumentinriktade företag. Andra parametrar avgör vid köpbeslut. Lundin Oil fick kritik för sitt agerande i Sudan men led knappast av alla negativa skrivelser – kursen sjönk bara tillfälligt.

FÖR ATT FÖRETAG i B2B-sfären ska ta samhällsansvar behövs en allmänt accepterad och oberoende part utformad standard. Den måste vara avgränsad till framför allt lokal nivå, precis som de man finner på miljöområdet, och ta hänsyn till produktens/tjänstens hela värdekedja.

Några standarder på lokal nivå är under tillväxt. Regeringen utreder en jämställdhetsmärkning och inom B2C-segmentet har tekobranschen satt egna uppförandekoder för att visa att man bryr sig om tillverkningsvillkoren. Men så länge standarden inte är utformad av en oberoende part finns misstanken att den är utformad till företags/branschens eget bästa. Dessutom kan uppförandekoden inte jämföras med andra företags/branschens standarder.

DET ÄR OCKSÅ RELEVANT att fråga vad ett "gott" företag är. Det är komplext att få fram "objektiva" och värderingsfria kriterier. En annan fråga är vad som händer om jag anser att ett bedömningskriterium är viktigare för mig vid köpbeslut än de som utfärdat märkningen. En tredje fråga är om inte priset för många betyder mer än produktens etiska tillverkningsvillkor.

Företag måste börja interagera och samordna sin kommunikation med hur organisation och personalpolicy utformas. En eller flera standarder måste skapas som är allmänt accepterade, utformade av oberoende part och avgränsade till lokal nivå. Då kan företag börja ta sitt samhällsansvar på ett mer strukturerat sätt.

PETER SUNDRÖM

Kommunikationsstrateg, Oglivys

■ Blir etiketten bättre om företagen ska eticifieras? Maila 1 500 tecken till debatt@fti.se!

Ska världen leva på bidrag?

Saftiga skattesänkningar är ett bättre sätt att undvika toppstyrning än att låta folk rösta om statsbudgeten, skriver **Johan Norberg**. Bara någorlunda fri kapitalism skapar välstånd – i väst lika väl som på andra håll.

JOHAN NORBERG

Idéhistoriker verksam vid Timbro, tillsammans med America Vera-Zavala författare till debattboken "Global rättvisa är möjlig".

Attacföreträdaren America Vera-Zavalas förhoppning (Finanstidningen den 5 januari) är att i år kunna säga god jul och gott nytt år till färre fattiga och arbetslösa medborgare. I så fall finns det ett ekonomiskt-politiskt system som hon borde omfamna med glädje: kapitalismen.

Det är bara genom det fria skapandet och det frivilliga utbytet som vi kan bygga välstånd och minska fattigdom. Vera-Zavala tycks emellertid inte vara så intresserad av att skapa välfärd, utan mest av "rättsvis fördelning och omfördelning" av välfärden. Det låter som att hennes mål är att göra fler till understödtagare, snarare än att verkligt befria människor och ge dem egna möjligheter att försörja sig. Problemet är bara att fördelning inte är något primärt, det kan först komma efter skapandet. Det är bara för att vi har haft en någorlunda fri kapitalism som vi har kunnat skapa ett välstånd i västvärlden. Ett välstånd som nu sakta men säkert sprider sig till andra regioner, i takt med att de också liberaliseras.

6 procents tillväxt gör medborgarna rika

Om ett lands tillväxt är 6 procent per år så fördubblas ekonomins storlek, och både rikas och fattigas inkomster, ungefär vart tolfte år. Det är en makalös välståndsförbättring som ställer även radikal statlig omfördelning i skamvrån. Omfördelning och skatter som slår hårdast mot dem som allra mest bidrar till välståndet genom arbete och investeringar är omoraliskt. Men det minskar dessutom möjligheterna att skapa mer välstånd, och blir därför, med den radikala författaren Victor Hugos ord, "en fördelning gjord av en slaktare, som dödar det han delar".

Förhandlingarna om statsbudgeten bör öppnas, så att alla kan vara med och bestämma om vad våra pengar används till, är ett konkret förslag från America Vera-Zavalas sida. Själv skulle jag vilja gå ännu längre i demokratisk riktning. Varför inte drastiskt sänka skatterna och låta medborgarna behålla sina pengar så alla kan bestämma själva vad deras egna surt förvärvade slantar ska gå till? Något säkrare sätt att undvika toppstyrning finns inte, och inte heller något bättre sätt att uppmuntra till mer entreprenörskap och skapande.

America Vera-Zavala sammanfattar världens utveckling med att eliten blir rikare och resten dör. Men de senaste 25 åren har genomsnittsinkomsten i u-länderna nästan fördubblats, från 1 300 till 2 500 dollar. Och det är de länder som

har satsat på liberalisering och frihandel som har gått i täten, medan fattigdomen bitit sig fast och till och med fördjupats i de länder som inte har fått del av globaliseringen, särskilt i Afrika söder om Sahara.

Enkla människor styr storföretagen

Vad gör aktivisterna i vänsterorganisationen Attac i det läget? Jo, de oroar sig över vad de kallar den "storföretagsledda globaliseringen". Begreppet framstår som föga kusligt och inte särskilt träffande om man förstärker att det är konsumenterna som styr storföretagen i en marknadsekonomi. Risken för monopol finns alltid, men det är frihandel och näringsfrihet som gör att risken inte förvandlas till verklighet. Om inte "enkla och obildade" människor, med America Vera-Zavalas terminologi, efterfrågade produkter skulle naturligtvis inget storföretag tjäna pengar på att sälja dem över gränserna.

Det är denna frihandel som möjliggör en välståndsskapande specialisering och effektivisering mellan olika delar av världen. Utländska företags direktinvesteringar för maskiner, bättre organisation och utbildning till fattigare länder, och ökar arbetskraftens produktivitet. Det är ingen slump att utländska företag i de minst utvecklade länderna betalar arbetare dubbelt så höga löner, som de inhemska företagen i samma branscher gör.

America Vera-Zavala klagar över fattigdomen i världen, och över att vi i västerlandet är elaka som inte delar med oss. Det konstiga är bara att hon därefter börjar klaga över att globaliseringen leder till att arbetsplatser flyttar från svenska orter till fattigare länder. "Konsekvens är till för dem som saknar fantasi" skrev Oscar Wilde.

Mätte Attac demonstrera för frihandeln

Attac har trots allt inte gått opåverkat genom de senaste årens globaliseringsdebatt. Till skillnad från det protektionistiska franska Attac säger sig America Vera-Zavala vilja avskaffa tullarna mot tredje världen. Jag längtar efter att få se Attac demonstrera för frihandel. Men denna marknadsfrihet kommer att leda till mer omstruktureringar och nedläggningar, när konsumenter börjar köpa till exempel billigare livsmedel och kläder från u-länder i stället för från EU-producenter. Precis sådana omstruktureringar som America Vera-Zavala varnar för.

I själva verket är detta frihandelns poäng. Vi specialiserar oss på det vi gör bäst och gentemot det byter vi till oss det vi gör sämre av andra. Så länkas allt fler länder in i den globala ekonomin, samtidigt som vi alla steg för steg kan öka vår produktion, höja vår välfärd och skaffa bättre jobb. Att protestera mot detta och kräva tullar och murar som skyddar oss från konkurrens, det är faktiskt reaktionärt och protektionistiskt. Att liksom svenska Attac protestera mot det, men samtidigt ge läpparnas beaktelse till den frihandeln som leder till det är något ännu värre, det är att göra sig skyldig till en motsägelse.

Kreativ förstörelse minskar fattigdomen

Vill Attacvännern verkligen ha en utveckling mot mer välfärd och minskad fattigdom, som America Vera-Zavala säger? I så fall måste de inse att den vägen bara går över det Schumpeter kallade kreativ förstörelse – att vi ständigt utgranger gamla företag, varor och lösningar och ersätter dem med nya, effektivare. Om de inte kan acceptera det, utan längtar efter trygghetens stagnation måste de också erkänna att det bara kan köpas till priset av minskad välfärd, och till ökad fattigdom i u-länderna. //

Fattigdomen har bitit sig fast och till och med fördjupats i de länder som inte har fått del av globaliseringen, skriver Johan Norberg.